

“ความสนใจในการเข้าร่วม BRICS ของอินโดนีเซียกับข้อพิจารณาของไทย”

ความสำคัญของกลุ่ม BRICS BRICS เป็นชื่อย่อจากการรวมกลุ่มของ ๕ ประเทศที่มีการพัฒนาและเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย Brasil Russia India China and South Africa ศักยภาพของกลุ่ม BRICS เป็นที่จับตามองของทั่วโลกทั้งในแง่ของขนาดของพื้นที่ จำนวนประชากร และขนาดของตลาด ทำให้มีการคาดการณ์ว่ากลุ่ม BRICS จะสามารถครองการเติบโตของเศรษฐกิจโลกได้ภายในปี ๒๐๕๐ จุดมุ่งหมายเริ่มแรกของกลุ่ม BRICS เน้นเรื่องการลงทุนร่วมกันเป็นหลัก ต่อมาได้พัฒนาเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยมุ่งเน้นการสร้างระเบียบโลกที่มีหลายขั้ว (Multi-Polar World Order) เท่าเทียมกัน และเป็นประชาธิปไตย ปัจจุบันกลุ่ม BRICS มีความสำคัญในฐานะขั้วอำนาจใหม่ของเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งต้องการสลัดอิทธิพลของระบบมหาอำนาจโลกขั้วเดียวนำโดยสหรัฐอเมริกาที่ครอบงำเศรษฐกิจโลกจนขาดความสมดุลมาเป็นเวลานาน ความพยายามในการลดบทบาทของเงินดอลลาร์ (De-Dollarization) โดยการตั้งค่าสกุลเงินใหม่ของกลุ่ม BRICS และระบบการชำระหนี้ที่อาจเข้ามาแทนที่เงินดอลลาร์ เป็นตัวอย่างหนึ่งของการขับเคลื่อนความร่วมมือของกลุ่ม BRICS ที่สำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

BRICS กับอาเซียน BRICS มีความสำคัญต่อภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในการที่จะกำหนดแนวทางการร่วมมือให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับกลุ่ม BRICS เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่อาเซียน เนื่องจากกลุ่ม BRICS เป็นกลุ่มประเทศคู่ค้าที่สำคัญและมีมูลค่าการค้าขายระหว่างอาเซียนสูงกว่าสหภาพยุโรป (EU) และสหรัฐฯ รวมกัน นอกจากนี้ BRICS ยังมีการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน และมีศักยภาพที่จะขยายความร่วมมือเพิ่มขึ้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การค้าการลงทุน ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้วย ที่สำคัญ BRICS ยังเป็นเป้าหมายสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ต้องการจะขยายดุลการค้าของตนเองกับขั้วอำนาจใหม่ของเศรษฐกิจโลก ในการประชุม BRICS Summit ที่จะมีขึ้นในเดือนสิงหาคม ๒๐๒๓ ณ เมืองโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ จะมีการคัดเลือกบรรดาประเทศที่สมัครและมีศักยภาพเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มเติม โดยมีประเทศสมาชิกของอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซียและไทยได้แสดงความสนใจเข้าร่วมกลุ่ม BRICS ด้วย

ความสนใจของอินโดนีเซียต่อการเข้าร่วมกลุ่ม BRICS อินโดนีเซียเป็นประเทศขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีตลาดภายในประเทศขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง อีกทั้ง มีผู้บริโภคมมากที่สุดในบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียน ในฐานะประเทศส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์รายใหญ่ของโลก อินโดนีเซียยังได้รับประโยชน์จากการส่งออกสินค้าที่ปรับราคาสูงขึ้น ท่ามกลางวิกฤตห่วงโซ่อุปทานจากสงครามยูเครน และด้วยการเมืองที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ จึงมีการลงทุนจากต่างประเทศสูงจุดแข็งที่กล่าวมานี้ ทำให้อินโดนีเซียได้รับเชิญให้เข้าร่วมสมาชิกกลุ่ม BRICS มาหลายปี ในขณะที่เดียวกันก็มีการโต้เถียงกันในประเด็นการเข้าร่วมกลุ่ม BRICS ของอินโดนีเซียมาโดยตลอดนับตั้งแต่ที่อินโดนีเซียรอดพ้นจากวิกฤตการเงินได้สำเร็จในปี ๒๐๐๘ ทั้งนี้ ความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่ม BRICS ของอินโดนีเซียอาจวิเคราะห์ได้จากปัจจัย ๔ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จะเป็นโอกาสในการกระชับความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศสมาชิก^๓ ทำให้อินโดนีเซียได้รับประโยชน์จากกระแสการค้าการลงทุนที่เพิ่มขึ้น การเข้าถึงตลาดและทรัพยากรใหม่ ๆ ของกลุ่ม BRICS และการเพิ่มบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย **ประการที่สอง** สมาชิกในกลุ่ม BRICS มีทรัพยากรการลงทุนจำนวนมาก ซึ่งอาจสอดคล้องกับความสนใจของอินโดนีเซียในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และสามารถเข้าถึงธนาคารเพื่อการพัฒนาใหม่ (New Development Bank: NDB) ที่ก่อตั้งโดยกลุ่ม BRICS ซึ่งสามารถสนับสนุนการเงินแก่โครงการโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนผ่านด้านพลังงานให้กับอินโดนีเซีย

Should Indonesia join BRICS?

Proposed BRICS Expansion

... in the energy sector. Indonesia's interests may converge with that of the BRICS members.

Indonesia sees BRICS as a good platform to engage in dialogue and coordination on global and regional issues.

ประการที่สาม เป็นเวทีที่ดีในการเจรจาทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค การเข้าร่วม BRICS จะเปิดโอกาสในการกำหนดนโยบายระเบียบเศรษฐกิจโลก การค้าระหว่างประเทศ การเงิน สภาพภูมิอากาศ และเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และ **ประการสุดท้าย** จะช่วยขยายเครือข่ายทางการทูตและเปิดโอกาสในการส่งสัญญาณทางการทูตถึงความชัดเจนในจุดยืนที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดของอินโดนีเซีย มีส่วนร่วมในการพัฒนาเสถียรภาพและเศรษฐกิจของโลกที่เปิดกว้างขึ้น และหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติมหาอำนาจ

ข้อพิจารณาในการเข้าร่วม BRICS ของไทย จากการศึกษาวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังระบุชัดเจนว่า^๑ การทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างประเทศไทยกับ BRICS มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเชิงของเศรษฐกิจมหภาค รวมถึงการทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างอาเซียนกับ BRICS ก็ส่งผลดีต่อไทยและอาเซียนด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การทำ FTA ในกรอบทวิภาคีจะมีความเป็นไปได้ที่ชัดเจนมากกว่า ทั้งนี้ มีข้อควรพิจารณาในการเข้าร่วม BRICS ของไทย ๔ ประการ ได้แก่ **ประการแรก** การเข้าร่วม BRICS สามารถสร้างทั้งโอกาสและความท้าทายให้กับเศรษฐกิจของไทย ทั้งการเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขึ้นและมีศักยภาพในการลงทุน แต่ก็อาจนำไปสู่การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากประเทศสมาชิก BRICS ได้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในส่วนของประเทศไทยมีจุดแข็งอยู่แล้ว **ประการที่สอง** กลุ่ม BRICS มีเศรษฐกิจและการจัดลำดับความสำคัญทางการเมืองที่หลากหลาย จึงจำเป็นต้องประเมินอย่างรอบคอบว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทยนั้นสอดคล้องกับผลประโยชน์ของแต่ละประเทศหรือไม่ **ประการที่สาม** ประเทศไทยเป็นหนึ่งในชาติสมาชิกของอาเซียนเป็นองค์กรระดับภูมิภาคที่มีความสำคัญ การเข้าร่วมกลุ่ม BRICS อาจมีผลกระทบต่อพันธกรณีและความสัมพันธ์ที่มีอยู่ของไทยในอาเซียน และ **ประการสุดท้าย** การเข้าร่วมกลุ่ม BRICS อาจมีนัยยะทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นพันธมิตร หุ่นส่วน และความสัมพันธ์ที่มีอยู่ของไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนและระดับโลก ซึ่งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์กับชาติมหาอำนาจอื่น ๆ อย่างรอบคอบ

บทวิเคราะห์

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งอาจทำให้หลายประเทศถูกผลักดันให้มีส่วนร่วมในความขัดแย้ง การเกิดขึ้นของกลุ่ม BRICS ซึ่งเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองโดยมุ่งเน้นการสร้างระเบียบโลกที่มีหลายขั้ว สร้างความสมดุลเท่าเทียมกัน และเป็นประชาธิปไตย และสัดอทธิพลของระบบมหาอำนาจโลกขั้วเดียว BRICS จึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาเสถียรภาพและเศรษฐกิจของโลกที่เปิดกว้างขึ้น การเข้าร่วม BRICS จะเปิดโอกาสในการกำหนดนโยบายระเบียบเศรษฐกิจโลก การค้าระหว่างประเทศ การเงิน สภาพภูมิอากาศและเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอินโดนีเซียได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกระแสการค้าการลงทุนที่จะเพิ่มขึ้น และการเข้าถึงตลาดและทรัพยากรใหม่ ๆ รวมถึงการเพิ่มบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศผ่านธนาคาร NDB ของ BRICS ซึ่งไทยอาจนำกรณีศึกษาของอินโดนีเซียในความสนใจต่อการเข้าร่วม BRICS มาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา ทั้งนี้ ต้องประเมินสถานะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ต่อ BRICS ให้สอดคล้องต่อบริบทและผลประโยชน์ของประเทศไทยเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

๑. **ข้อเสนอแนะต่ออาเซียน:** ด้วยความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของ BRICS รวมทั้งบทบาทอันโดดเด่นในฐานะขั้วอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจของโลกที่มุ่งสู่ตะวันออก อาเซียนอาจพิจารณาแสวงความร่วมมือกับกลุ่มเศรษฐกิจ BRICS ในประเด็นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (Mutual benefits) ในอนาคต ทั้งนี้ อาเซียนจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงผลดี-ผลเสีย และข้อควรระวังอย่างรอบคอบ โดยยึดผลประโยชน์ของภูมิภาคอาเซียนเป็นหลัก

๒. ข้อเสนอแนะต่อไทย:

๒.๑ **ในมุมมองด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ** การเข้าร่วมกลุ่ม BRICS เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของไทยที่จะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนกับขั้วอำนาจเดิมที่มีมายาวนาน คือ สหรัฐอเมริกา รวมถึงความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยเช่นกัน การตัดสินใจใด ๆ ในความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องอยู่บนฐานของการพิจารณาอย่างรอบด้านผ่านการวิเคราะห์สถานการณ์และการคาดการณ์แนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวด้วย

๒.๒ **ในมุมมองด้านเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ:** ในมุมมองด้านการป้องกันประเทศ ประเทศไทยควรใช้โอกาสที่เข้าร่วมกลุ่ม BRICS ในการขยายขอบเขตการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในแง่การผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนการศึกษวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้ และการฝึกอบรมทางทหาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง และสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถและการพึ่งพาตนเองของกองทัพได้เป็นอย่างดี

อ้างอิง

^๑ <https://mgronline.com/daily/detail/9660000039014>
^๒ <https://thaipublica.org/2019/11/bbl-aec-forum-connectivity/>
^๓ <https://www.thinkchina.sg/should-indonesia-join-brics>
^๔ <https://stratsea.com/should-indonesia-join-brics/>